

Nr 631

Av herr Jacobsson, Gösta, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 86, med förslag angående effektivisering av verksamheten på pris- och konkurrensområdet.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 86 till årets riksdag föreslås på grundval av 1960 års prisövervakningskommittébetänkande »Effektivare prisövervakning» vissa åtgärder i syfte att effektivisera den statliga verksamheten på pris- och konkurrensområdet i främsta rummet genom en förstärkning av personalresurserna vid statens pris- och kartellnämnd. Vidare föreslås ett reservationsanslag av engångskaraktär för en särskild upplysningskampanj i prisfrågor.

Att statsmakterna genom särskilda organ följer prisutvecklingen inom olika områden av näringslivet, däremot kan ingen erinran riktas. Ett objektivt upplagt studium av varuprisernas utveckling är otvivelaktigt värdefullt ur flera synpunkter. Den omständigheten, att upplysningar fortlöpande insamlas om priserna på centrala prisområden, måste i första hand vara av värde för konjunkturpolitikens planläggning. Verksamheten å området kan därjämte vara ägnad att förebygga åtskilliga missuppfattningar av prisrörelsernas orsaker och att vederlägga mindre vederhäftiga påståenden, som emellanåt framföres i samhällsdebatten.

Ur nu angivna synpunkter ävensom för övervakningen av konkurrensbegränsande företeelser fyller pris- och kartellnämnden otvivelaktigt en nyttig uppgift. Däremot kan frågan ställas, huruvida behov föreligger av den föreslagna intensifieringen av verksamheten och av en utökning av nämndens organisation i föreslagen omfattning. Det har med rätta sagts, att konkurrensen är den bästa prisregulatorn. Uppenbart är att vi i dag lever i ett utpräglat konkurrenssamhälle; tillgången på varor är överallt god, och på de flesta varuområden råder en mycket hård priskonkurrens. De konkurrensbegränsningar, som alltjämt förekommer på vissa avsnitt, förringar icke riktigheten av denna iakttagelse i stort. Att trots de senaste årens lönestegringar prisstabiliteten varit så stor, som fallet varit, torde vara ett uttryck så gott som något på den rådande konkurrensens styrka.

Att uppmärksamma är att man i propositionen som argument för en utvidgad verksamhet på området icke åberopat konkreta prisföreteelser utan i stället begagnat sig av allmänna samhällsekonomiska resonemang rörande den väntade ekonomiska utvecklingen under den närmaste framtiden och dennas inverkan på varupriserna. Därvid synes man emellertid

ha i någon mån utgått ifrån föreställningen, att priserna är en primär orsaksfaktor i detta sammanhang; i rådande läge kommer emellertid hotet mot prisstabiliteten fastmera från kostnadssidan. Genom prisövervakning kan man icke i längden hindra, att uppkomna kostnadsökningar slår igenom i varupriserna. Att Sveriges anslutning till EFTA skulle — såsom av utredningskommittén hävdats — påfordra ökad uppmärksamhet från de prisövervakande organens sida kan icke vara riktigt; med större fog kan göras gällande att de av EFTA föranledda tullsänkningarna måste bli ägnade att skärpa priskonkurrensen och därmed minska behovet av prisövervakning.

Att en konsumentupplysningsverksamhet, som inskränker sig till lämnande av faktisk upplysning om priser och varor, är nyttig och bra därom torde icke mer än en mening böra råda. Men konsumentupplysningen har av naturliga skäl sin begränsning och kan lätt spåra ur. Den föreslagna nya givna kring temat pris-kvalitet-service ingiver som ett led i prisövervakningen ur angivna synpunkter starka betänkligheter; den tänkta målsättningen lämnar nämligen utrymme för högst subjektiva värderingar och bedömningar. Priset är merendels resultatet av ett samspel av olika kostnads- och marknadsfaktorer; att objektivt jämföra priser och bedöma deras skälighet är därför ej sällan förenat med mycket stora svårigheter. Därtill kommer att å vissa varuområden sådana omätbara storheter som tillfälliga modeföreteelser ofta spelar en stor roll.

Enligt min mening bör någon utökning av den prisövervakande organisationen icke ske. Pris- och kartellnämnden bör kunna gå i land med sina arbetsuppgifter inom ramen för de personalresurser, som står till förfogande efter den förstärkning som erhöles under fjolåret. Verksamheten torde kunna begränsas till väsentliga varuområden och koncentreras till avsnitt, där konkurrensbegränsningar förekommer, vilka kan motivera särskild uppmärksamhet. Medel bör ej heller anvisas för den riksomfattande upplysningskampanj, som avses skola inleda de nya formerna av informationsverksamheten på området.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte *dels* avvisa de av departementschefen i propositionen uppdragna riktlinjerna för en utvidgad verksamhet på pris- och konkurrensområdet och *dels* avslå de av Kungl. Maj:t i propositionen äskade anslagen i vad de avser inrättande av 13 nya tjänster vid pris- och kartellnämnden resp. särskild konsumentupplysning i prisfrågor.

Stockholm den 11 april 1961

Gösta Jacobsson